

Sprawy połączone od C-266/04 do C-270/04, C-276/04 i od C-321/04 do C-325/04

Distribution Casino France SAS, dawniej Nazairdis SAS i in.

przeciwko

Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic)

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez

tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne)

Pojęcie pomocy – Podatek, którego wysokość zależy od powierzchni sprzedaży – Konieczny związek pomiędzy podatkiem a przeznaczeniem dochodów z podatku

Opinia rzecznika generalnego C. Stix-Hackl przedstawiona w dniu 14 lipca 2005 r. I-0000

Wyrok Trybunału (pierwsza izba) z dnia 27 października 2005 r. I-0000

Streszczenie wyroku

1. *Pomoc przyznawana przez państwa – Plany pomocy – Zakaz wprowadzania w życie przed decyzją Komisji – Zakres – Obowiązki sądów krajowych*

(art. 87 ust. 1 WE i art. 88 ust. 2 i 3 WE)

2. *Pomoc przyznawana przez państwa – Postanowienia traktatu – Zakres stosowania – Podatki – Wyłączenie, z wyjątkiem podatków, z których finansowana jest pomoc – Podatek, od którego przewidziano zwolnienia rzekomo stanowiące pomoc – Brak koniecznego związku między przeznaczeniem podatku a korzystaniem ze zwolnienia od niego – Wyłączenie*

(art. 87 ust. 1 WE i art. 88 ust. 3 WE)

3. *Pomoc przyznawana przez państwa – Pojęcie – Działania finansowane z podatku, któremu zarzucana jest niezgodność z prawem – Brak koniecznego związku między przeznaczeniem tego podatku a danymi działaniami – Wyłączenie – Dany przypadek*

(art. 87 ust. 1 WE i art. 88 ust. 3 WE)

1. Z art. 88 ust. 3 WE wynika, że Komisja jest informowana o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy. Jeżeli uznaje ona, że plan nie jest zgodny ze wspólnym rynkiem, wszczyna bezzwłocznie procedurę przewidzianą w art. 88 ust. 2 WE, przy czym dane państwo członkowskie nie może wprowadzać w życie projektowanych środków, dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej. Pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE wprowadzona w życie z naruszeniem zobowiązań wynikających z art. 88 ust. 3 WE jest niezgodna z prawem. Do sądów krajowych należy ochrona praw stron postępowania w obliczu ewentualnego naruszenia przez władze krajowe zakazu wykonywania pomocy poprzez wyciągnięcie wszelkich konsekwencji wynikających z prawa krajowego zarówno w zakresie ważności aktów dotyczących wykonania pomocy, jak i zwrotu przyznanego wsparcia finansowego.

(por. pkt 29, 30)

2. Podatki nie wchodzi w zakres stosowania przepisów traktatu dotyczących pomocy państwa, chyba że przewidują one taki tryb finansowania pomocy, że stanowi integralną część tej pomocy. W przypadku gdy podatek stanowi w rzeczywistości integralny składnik pomocy w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE, naruszenie przez władze krajowe zobowiązań wynikających z art. 88 ust. 3 WE rzutuje na zgodność z prawem nie tylko danej pomocy, ale również podatku, który stanowi źródło jej finansowania.

Aby można było uznać podatek za integralny składnik pomocy, niezbędne jest istnienie w świetle znajdujących zastosowanie uregulowań krajowych koniecznego związku między przeznaczeniem podatku a pomocą, polegającego na tym, że środki uzyskane z podatku są obowiązkowo przeznaczane na finansowanie pomocy. Jeżeli istnieje taki związek, środki uzyskane z podatku wpływają bezpośrednio na stopień natężenia pomocy, a w konsekwencji również na ocenę z punktu widzenia zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem. Związek taki nie występuje pomiędzy podatkiem a pomocą, która polega na zwolnieniu od tego podatku przysługującym pewnej kategorii przedsiębiorstw, ponieważ brak jest takiego koniecznego związku między podatkiem a takim zwolnieniem od niego. W rzeczywistości zwolnienie podatkowe i jego zakres nie zależą od dochodów z podatku. Podmioty zobowiązane do zapłaty podatku nie mogą w celu uniknięcia zapłaty podatku powoływać się na okoliczność, iż zwolnienie od tego podatku, z którego korzystają inne przedsiębiorstwa, stanowi pomoc państwa. W konsekwencji nawet gdyby założyć, iż zwolnienie podatkowe niektórych przedsiębiorstw stanowi pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE, ewentualna niezgodność z prawem tej pomocy nie byłaby rzutowała na legalność samego podatku, co oznacza, iż przedsiębiorstwa będące jego podatnikami nie mogą powoływać się przed sądami krajowymi na ewentualną niezgodność z prawem zwolnienia od podatku w celu uchylecia się od zapłaty tego podatku lub w celu uzyskania jego zwrotu.

(por. pkt 34, 35, 40–44)

3. Konieczny związek pomiędzy podatkiem a pomocą finansowaną z tego podatku, bez którego podatek ten nie może być uznany za element pomocy państwa, nie występuje w przypadku odprawy pieniężnej wypłacanej niektórym podmiotom gospodarczym, ponieważ kwota rzeczywiście wypłacana z tego tytułu nie zależy od dochodów z podatku, ale jest ustalana zgodnie z dekretem, w granicach określonych przez *arrêté ministériel* (rozporządzenie ministra) stosownie do czynników charakteryzujących sytuację danego wnioskodawcy, a w szczególności rozmiaru jego środków i ciążących nań zobowiązań. Podobnie nie występuje on w przypadku finansowania podstawowych systemów ubezpieczeń emerytalnych niektórych kategorii zawodowych, ponieważ ze względu na tryb, w jakim ustalana jest część podatku przeznaczana na to finansowanie, dochody z niego nie mają bezpośredniego wpływu na wysokość ulgi przyznawanej systemom będącym jej beneficjentami, które nie wykonują ponadto działalności gospodarczej. Nie występuje on również w przypadku przeznaczenia części dochodów z podatku na fundusz interwencyjny i na zrzeszenie zawodowe, ponieważ podmioty te i właściwi ministrowie dysponują uprawnieniami dyskrecyjnymi w zakresie tego przeznaczenia.

(por. pkt 46, 48, 49, 54–56)

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 27 października 2005 r. (*)

Pojęcie pomocy – Podatek, którego wysokość zależy od powierzchni sprzedaży – Konieczny zwizek pomiędzy podatkiem a przeznaczeniem dochodów z podatku

W sprawach połączonych od C-266/04 do C-270/04, C-276/04 i od C-321/04 do C-325/04, mających za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne (w sprawach od C-266/04 do C-270/04 i C-276/04) i przez cour d'appel de Lyon (w sprawach od C-321/04 do C-325/04) (Francja), postanowieniami z dnia 5 kwietnia 2004 r. i 24 lutego 2004 r., które wpłynęły do Trybunału w dniach 24, 25 i 29 czerwca oraz 27 lipca 2004 r. w postępowaniu:

Distribution Casino France SAS, uprzednio **Nazairdis SAS** (C-266/04),

Jaceli SA (C-267/04),

Komogo SA (C-268/04 oraz C-324/04),

Tout pour la maison SARL (C-269/04 oraz C-325/04),

Distribution Casino France SAS (C-270/04),

Bricorama France SAS (C-276/04),

Distribution Casino France 3 SAS (C-321/04),

Société Casino France, będąca następcą prawnym **SA IMQEF**, będącej następcą prawnym **JUDIS SA** (C-322/04),

Dechrist Holding SA (C-323/04),

przeciwko

Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic),

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: K. Schiemann, prezes czwartej izby pełniący funkcję prezesa pierwszej izby, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts (sprawozdawca), E. Juhász i M. Ilešić, sędziowie,

rzecznik generalny: C. Stix-Hackl,

sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 2 czerwca 2005 r.

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Nazairdis SAS, Jaceli S.A., Komogo S.A., Tout pour la maison SARL, Distribution Casino France SAS, Distribution Casino France 3 SAS, Société Casino France, b?d?cej nast?pc? prawnym IMQEF SA, b?d?cej z kolei nast?pc? prawnym JUDIS SA, oraz Dechrist Holding S.A., przez E. Meiera oraz C. Cassana, avocats,
- w imieniu Bricorama France SAS, przez B. Geneste'a, O. Davidsona oraz C. Medin?, avocats,
- w imieniu Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic), przez r. Waqueta, avocat,
- w imieniu rz?du francuskiego, przez G. de Bergues'a oraz S. Ramet, dzia?aj?cych w charakterze pe?nomocników,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich, przez C. Giolit?, dzia?aj?cego w charakterze pe?nomocnika,

po zapoznaniu si? z opini? rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 lipca 2005 r.,
wydaje nast?puj?cy

Wyrok

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotycz? wyk?adni art. 87 WE i 88 WE.
- 2 Wnioski te zosta?y przedstawione w ramach post?powa?, w których zakwestionowana zosta?a zgodno?? z prawem francuskiego podatku wspieraj?cego handel i rzemios?o.

Ramy prawne

Podatek wspieraj?cy handel i rzemios?o

- 3 Artyku? 3 ust. 2 loi (ustawy) nr 72–657 z dnia 13 lipca 1972 r. ustanawiaj?cy ?rodki na rzecz pewnych kategorii handlowców i rzemie?lników w podesz?ym wieku (JOFR z dnia 14 lipca 1972 r., str. 7419) wprowadzi? podatek wspieraj?cy handel i rzemios?o (zwany dalej „podatkiem TACA”).
- 4 Podatek TACA jest podatkiem progresywnym, ponoszonym bezpo?rednio przez znajduj?ce si? na terytorium Francji placówki sprzeda?y detalicznej o powierzchni handlowej wi?kszej ni? 400 m², o obrotach przekraczaj?cych 460 000 euro rocznie. Progresywna skala podatkowa jest okre?lana w oparciu o stosunek rocznego obrotu do powierzchni m².
- 5 W momencie zaj?cia okoliczno?ci le??cych u podstaw sprawy przed s?dem krajowym podatek TACA by? pobierany przez Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (zwan? dalej „Organic”).

Przeznaczenie dochodu z podatku TACA

Odprawa pieni??na

6 Zgodnie z art. 8–10 loi nr 72–657 podatek by? przeznaczany na finansowanie szczególnego rodzaju pomocy o charakterze rekompensaty za zaprzestanie dzia?alno?ci na rzecz pewnych kategorii handlowców i rzemie?lników.

7 Artyku? 106 loi nr 81–1160 z dnia 30 grudnia 1981 r., ustawy bud?etowej na rok 1982 (JOFR z dnia 31 grudnia 1981 r., str. 3539), zmienionej loi nr 95–95 z dnia 1 lutego 1995 r. (JORF z dnia 2 lutego 1995 r., str. 1742) oraz loi nr 2002–1575 z dnia 30 grudnia 2002 r. (JORF z dnia 30 grudnia 2002 r., str. 22025), zast?pi? ow? szczególn? pomoc formie charakterze rekompensaty odpraw? pieni??n?. Artyku? ten stanowi:

„Handlowcy i rzemie?lnicy odprowadzaj?cy przez okres co najmniej pi?tnastu lat sk?adki na rzecz systemu ubezpiecze? emerytalnych pracowników rzemios?a, przemys?y i handlu, w okoliczno?ci gdy zgromadzone przez nich ?rodki s? ni?sze ni? pu?ap okre?lony dekretem, mog? skorzysta? na w?asny wniosek z pomocy wyp?acanej przez kas? powo?anego systemu, po osi?gni?ciu wieku:

a) uko?czonych lat sze??dziesi?ciu, w przypadku definitywnego zaprzestania wszelkiej dzia?alno?ci zawodowej

[...]”.

8 Artyku? 6 décret (dekretu) nr 82–307 z dnia 2 kwietnia 1982 r. (JORF z dnia 4 kwietnia 1982 r., str. 1035) zmieniony décret nr 91–1155 z dnia 8 listopada 1991 r. (JORF z dnia 10 listopada 1991 r.) okre?la przes?anki przyznania odprawy pieni??nej. Zgodnie z tym przepisem commission locale (komisja miejscowa) okre?la kwot? odprawy w ramach limitów okre?lonych w arrêté ministériel (rozporz?dzeniu ministra) stosownie do „kryteriów charakteryzuj?cych sytuacj? danego wnioskodawcy, a w szczególno?ci rozmiaru jego ?rodków i ci???cych na? zobowi?za?”.

9 Artyku? 10 arrêté ministériel (rozporz?dzenia ministra) z dnia 13 sierpnia 1996 r. (JORF z dnia 29 sierpnia 1996 r., str. 12940), zmienionego w drodze arrêté z dnia 3 wrze?nia 2001 r. w sprawie waloryzacji warto?ci w euro pewnych kwot wyra?onych we frankach (JORF z dnia 11 wrze?nia 2001 r., str. 14495) precyzuje, i? „kwota odprawy wynosi od 3 140 euro do 18 820 euro w przypadku gospodarstwa domowego lub od 2 020 euro do 12 100 euro w przypadku osoby samotnej”.

Inne przeznaczenia podatku TACA

10 Od wprowadzenia podatku TACA ca?kowity dochód z tego podatku wzrósz w wyra?ny sposób z powodu rozwoju rynku masowej dystrybucji i przyrostu powierzchni handlowej na terytorium Francji.

11 Nadwy?ki dochodów z podatku TACA zosta?y przeznaczone na rzecz podstawowych systemów ubezpiecze? emerytalnych osób wykonuj?cych na w?asny rachunek dzia?alno?? w rzemio?le, przemys?le i handlu, na rzecz Fonds d’intervention pour la sauvegarde de l’artisanat et du commerce (funduszu interwencyjnego zabezpieczenia rzemios?a i handlu, zwanego dalej „Fisac”) oraz na rzecz comité professionnel de la distribution des carburants (zrzeszenia dystrybutorów paliw silnikowych, zwanego dalej „CPDC”).

– Przeznaczenie na rzecz systemów ubezpiecze? emerytalnych

12 Artyku? 40–II loi nr 96–1160 z dnia 27 grudnia 1996 r. o finansowaniu zabezpieczenia spo?ecznego w roku 1997 (JORF z dnia 29 grudnia 1996 r., str. 19369) uzupe?ni? art. L 633–99 kodeksu zabezpieczenia spo?ecznego o ust. 6, który przewiduje, i? cz??? dochodów z podatku TACA zostaje przeznaczona na finansowanie podstawowych systemów ubezpiecze?

emerytalnych osób wykonujących na własny rachunek działalność w rzemiośle, przemyśle i handlu. Kwota dochodów z podatku TACA podlega rozdzieleniu pomiędzy Organic a Caisse nationale d'assurances vieillesse des artisans (zwaną dalej „Cancava”), stosownie do wielkości ich deficytu budżetowego.

13 Kwota dochodów z podatku TACA przeznaczana na wskazane systemy ubezpieczeń jest ustalana każdego roku w drodze arrêté interministériel (rozporządzenia ministrów).

14 Przepisy odnoszące się do finansowania podstawowych systemów ubezpieczeń emerytalnych zostały uchylone przez art. 35–IV loi nr 2002–1575.

– Przeznaczenie na rzecz Fisac

15 Artykuł 2 décret nr 95–1140 z dnia 27 października 1995 r. dotyczącego przeznaczenia dochodów [z podatku TACA] (JORF z dnia 29 października 1995 r., str. 15808) przewiduje, iż cztery nadwyżki dochodów z podatku TACA zasila specjalny rachunek Fisac.

16 Zgodnie z art. 1 powołanego décret Fisac finansuje, po pierwsze, zbiorowe przedsięwzięcia podejmowane na rzecz wspierania i przystosowania handlu i rzemiosła w celu podtrzymania działalności handlowej na pewnych obszarach geograficznych i w sektorach zawodowych oraz na rzecz usług lokalnych wspierających życie społeczne, a po drugie, inicjatyw społecznych przekształcania i restrukturyzacji przedsiębiorstw handlowych i rzemieślniczych o rocznym obrocie nie większym niż określony w dekreście ministra właściwego w dziedzinie handlu i rzemiosła.

17 Na mocy art. 8 décret „decyzje [o przyznaniu pomocy] są podejmowane przez ministra właściwego w dziedzinie handlu i rzemiosła, po uzyskaniu opinii komisji” ustanowionej na mocy tego samego décret.

– Przeznaczenie na rzecz CPDC

18 CPDC został powołany na mocy décret nr 91–284 z dnia 19 marca 1991 r. (JORF z dnia 20 marca 1991 r., str. 3874), zmienionego décret nr 98–132 z dnia 2 marca 1998 r. (JORF z dnia 7 marca 1998 r., str. 3515) oraz décret nr 2001–1048 z dnia 12 listopada 2001 r. (JORF z dnia 13 listopada 2001 r., str. 18016) (zwanego dalej „dekretem 91–284”). Zgodnie z art. 2 dekretu 91–284 CPDC jest odpowiedzialny w zakresie:

„1. Opracowania i wdrażania w życie programów działań mających na celu organizację sieci dystrybucji paliw silnikowych, poprawę jej wydajności, modernizację warunków wprowadzania do obrotu i zarządzania, jak również utrzymanie zrównoważonego poziomu obsługi na obszarze całego kraju.

2. Wspierania przedsiębiorstw ubiegających się o pomoc w realizacji przyjętych programów i przeprowadzania w tych celach wszelkich potrzebnych badań.

3. Gromadzenia informacji istotnych z punktu widzenia realizacji powołanych powyżej celów i ich rozpowszechniania w środowisku zawodowym”.

19 Artykuł 8 tego décret precyzuje, że decyzje CPDC są podejmowane przez conseil d'administration (radę administracyjną) tego komitetu, że są one doręczane commissaire du gouvernement (komisarzowi rządowemu) oraz contrôleur d'État (organowi kontroli państwowej) i że uzyskują walor prawomocności, o ile w terminie piętnastu dni powołane podmioty nie zgłoszą sprzeciwu.

20 Décret nr 98–132 zasilił środki CPDC uzupełniając jego dochody cztery nadwyżki z

podatku TACA. W tym celu zosta? zmieniony art. 9 dekretu 91–284 poprzez dodanie lit. g), gdzie zosta?o sprecyzowane, ?e „arrêté wydane wspólnie przez ministra w?a?ciwego w dziedzinie przemys?u, ministra w?a?ciwego w zakresie handlu, ministra w?a?ciwego w dziedzinie rzemios?a oraz ministra w?a?ciwego w zakresie bud?etu, okre?la ka?dego roku pu?ap ?rodków przeznaczanych na rzecz [CPDC]”.

Spór w post?powaniu przed s?dem krajowym i pytania prejudycjalne

21 W dniu 11 kwietnia 2001 r. ka?da ze spó?ek wyst?puj?cych w post?powaniu przed s?dem krajowym w sprawach od C-321/04 do C-325/04 w charakterze strony skar??cej wnios?a do tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne (s?du w?a?ciwego w zakresie ubezpiecze? spo?ecznych) skarg? przeciwko Organic. W skargach tych wnios?y one o zwrot kwot uiszczonych tytu?em podatku TACA w latach 1999 lub 2000. Spó?ki te s? zdania, ?e podatek TACA zosta? ustanowiony z naruszeniem przepisów art. 87 ust. 1 WE oraz art. 88 ust. 3 WE.

22 Orzeczeniami wydanymi w dniu 27 stycznia 2003 r. tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne oddali? skargi. Skar??ce w post?powaniu przed s?dem krajowym wnios?y apelacj? do cour d'appel de Lyon.

23 W dniu 7 kwietnia 2003 r. strona skar??ca w post?powaniu przed s?dem krajowym sprawie C-276/04, wnios?a do tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne skarg? przeciwko Organic domagaj?c si? zwrotu kwot, które ui?ci?a tytu?em podatku TACA za lata od 2000 do 2002.

24 W dniu 11 kwietnia 2003 r. skar??ce w post?powaniach przed s?dem krajowym w sprawach od C-266/04 do C-270/04 wnios?y do ww. s?du pi?? skarg przeciwko Organic ??daj?c zwrotu kwot, które ui?ci?y one tytu?em podatku TACA za 2001 r.

25 Sady odsy?aj?ce w niniejszych sprawach maj? w?tpliwo?ci, czy podatek TACA ne zosta? ustanowiony z naruszeniem art. 87 ust. 1 oraz art. 88 ust. 3 WE.

26 W takich w?a?nie okoliczno?ciach w dniu 24 lutego 2004 r. cour d'appel de Lyon postanowi? (w sprawach od C-321/04 do C-325/04) zawiesi? post?powania i zwróci? si? do Trybuna?u o „orzeczenie, czy [podatek TACA], którego zwrotu domagaj? si? [skar??ce], kwalifikuje si? jako pomoc pa?stwa w rozumieniu art. 87 WE”.

27 W dniu 5 kwietnia 2004 r. tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne postanowi? (w sprawach od C-266/04 do C-270/04 i C-276/04) zawiesi? post?powania i zwróci? si? do Trybuna?u z nast?puj?cym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 87 WE nale?y interpretowa? w ten sposób, ?e wsparcie ze ?rodków publicznych udzielane przez Francj? w ramach CPDC [...], Fisac, odprawy pieni??nej wyp?acanej rzemie?nikom i handlowcom oraz dotacji na rzecz systemów ubezpiecze? emerytalnych osób wykonuj?cych na w?asny rachunek dzia?alno?? w przemy?le i handlu, jak równie? systemu ubezpiecze? emerytalnych wykonuj?cych na w?asny rachunek dzia?alno?? w rzemio?le, stanowi pomoc pa?stwa?”

28 Postanowieniem Prezesa Trybuna?u z dnia 24 wrze?nia 2004 r. niniejsze sprawy zosta?y po??czone.

W przedmiocie pyta? prejudycjalnych

Uwagi wst?pne

29 Z art. 88 ust. 3 traktatu wynika, że Komisja jest informowana o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy. Jeżeli uznaje ona, że plan nie jest zgodny ze wspólnym rynkiem wszczyna bezzwłocznie procedurę przewidzianą w ustępie 2. Dane państwo członkowskie nie może wprowadzać w życie projektowanych środków dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej.

30 Pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE wprowadzona w życie z naruszeniem zobowiązań wynikających z art. 88 ust. 3 WE jest niezgodna z prawem (zob. wyrok z dnia 21 listopada 1991 r. w sprawie C-354/90 *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires i Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon*, Rec. str. I-5505, pkt 17). Do sądów krajowych należy ochrona praw stron postępowania w obliczu ewentualnego naruszenia przez władze krajowe zakazu wykonywania pomocy, poprzez wycięgnięcie wszelkich konsekwencji wynikających z prawa krajowego zarówno w zakresie ważności aktów dotyczących wykonania pomocy, jaki i zwrot przyznanego wsparcia finansowego (zob. wyrok z dnia 27 listopada 2003 r., w sprawach połączonych od C-34/01 do C-38/01 *Enirisorse*, Rec. str. I-14243, pkt 42).

31 Nawet jeżeli, jak słusznie podkreśla rzecznik generalny w pkt 29 opinii, postanowienia odsyłające dostarczają jedynie niektórych informacji streszczających faktyczny i prawny kontekst sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, to jednak wynika z nich jasno, iż wszystkie sprawy zawisłe przed sądami krajowymi dotyczący zwrotu kwot uiszczonych tytułem podatku TACA.

32 Ponadto z akt spraw przekazanych Trybunałowi wynika, iż skarżące w postępowaniach przed sądami krajowymi podnosiły w ich trakcie, iż podatek TACA jest niezgodny z prawem, ponieważ pozostaje w związku z pomocą przyznaną z naruszeniem art. 87 ust. 1 WE oraz art. 88 ust. 3 WE.

33 W tych okolicznościach należy uznać, że pytania prejudycjalne dotyczą w istocie kwestii, czy pobór podatku takiego jak podatek TACA nie pozostaje w sprzeczności z art. 87 ust. 1 i art. 88 ust. 3 WE.

34 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem podatki nie wchodzą w zakres stosowania przepisów traktatu WE dotyczących pomocy państwa, chyba że przewidują one taki tryb finansowania pomocy, że stanowi integralną część tej pomocy (wyrok z dnia 13 stycznia 2005 r. w sprawie C-174/02 *Streekgewest*, Rec. str. I-85, pkt 25).

35 W przypadku gdy podatek stanowi w rzeczywistości integralny składnik pomocy w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE, naruszenie przez władze krajowe zobowiązań wynikających z art. 88 ust. 3 WE rzutuje nie tylko na zgodność z prawem danej pomocy, ale również podatku, który stanowi źródło jego finansowania (zob. ww. wyrok w sprawie *Enirisorse*, pkt od 43 do 45).

36 Należy zatem zbadać, czy podatek, taki jak podatek TACA, może zostać uznany za integralną część jednego lub kilku instrumentów pomocy w rozumieniu powyższego wyżej orzecznictwa.

37 Domniemana pomoc zakwestionowana w ramach postępowania zawisłych przed sądami krajowymi, która w opinii tych sądów może rzutować zgodnie z przepisami traktatu dotyczącymi pomocy państwa na legalność podatku TACA polega, po pierwsze, na zwolnieniach z podatku TACA przysługujących placówkom sprzedaży detalicznej o powierzchni handlowej mniejszej niż 400 m² lub o obrotach w skali roku niższych niż 460 000 euro (zwanym dalej „małymi placówkami”), a po drugie, na różnych działaniach finansowanych z dochodów z podatku TACA.

38 Wspomniane działania należy poddać odrębnej analizie.

Zwolnienie z podatku TACA przysługujące małym placówkom

39 Skarżące w postępowaniach przed sądami krajowymi podnoszą, iż zwolnienie z podatku TACA przysługujące małym placówkom stanowi pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE. Chodzi tu bowiem o korzyść o charakterze selektywnym, przyznawaną ze środków państwowych, która może powodować zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej między państwami członkowskimi. Ponieważ podatek wraz ze zwolnieniem podatkowym stanowi niepodzielny całość, jest on integralną częścią pomocy.

40 W tej kwestii należy przypomnieć, że aby można było uznać podatek za integralny składnik pomocy, niezbędnym jest istnienie w świetle znajdujących zastosowanie uregulowań krajowych koniecznego związku między przeznaczeniem podatku a pomocą polegającą na tym, że środki uzyskane z podatku są obowiązkowo przeznaczane na finansowanie pomocy. Jeżeli istnieje taki związek, środki uzyskane z podatku wpływają bezpośrednio na stopień natężenia pomocy, a w konsekwencji również na ocenę z punktu widzenia zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem (ww. wyrok w sprawie Streekgewest, pkt 26).

41 Niemniej nie może być mowy o jakimkolwiek koniecznym związku pomiędzy podatkiem a zwolnieniem od tego podatku przysługującym pewnej kategorii przedsiębiorstw. W rzeczywistości zwolnienie podatkowe i jego zakres nie zależą od dochodów z podatku (zob. ww. wyrok w sprawie Streekgewest, pkt 28).

42 Z tych samych względów Trybunał orzekł, iż podmioty zobowiązane do zapłaty podatku nie mogą w celu uniknięcia zapłaty podatku powoływać się na okoliczność, iż zwolnienie od tego podatku, z którego korzystają inne przedsiębiorstwa, stanowi pomoc państwa (zob. wyrok z dnia 20 września 2001 r. w sprawie C-390/98 Banks, Rec. str. I-6117, pkt 80).

43 W konsekwencji nawet gdyby założyć, iż zwolnienie podatkowe, z którego korzystają małe placówki stanowi pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE, ewentualna niezgodność z prawem tej pomocy nie będzie rzutować na legalność podatku TACA.

44 Z poprzedzających uwag wynika zatem, iż ewentualna niezgodność z prawem zwolnienia z podatku TACA przysługującego małym placówkom nie będzie rzutować na legalność samego podatku, co oznacza, iż przedsiębiorstwa będące podatnikami podatku TACA nie mogą powoływać się przed sądami krajowymi na ewentualną niezgodność z prawem zwolnienia od podatku w celu uchylecia się od zapłaty tego podatku lub w celu uzyskania jego zwrotu.

Różne przeznaczenia dochodów z podatku TACA

45 W opinii skarżących w postępowaniach przed sądami krajowymi wszystkie cele, na które przeznaczane są dochody z podatku TACA stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE, która została przyznana z naruszeniem art. 88 ust. 3 WE.

46 Należy jednak przypomnieć, iż w kontekście postępowania przed sądami krajowymi, z których

wszystkie dotyczy?y ??da? zwrotu podatku jakoby niezgodnego z prawem w ?wietle art. 87 ust. 1 WE i art. 88 ust. 3 WE, kwestia czy ró?ne ?rodki finansowane z podatku TACA stanowi? pomoc pa?stwa ma tylko o tyle znaczenie, o ile zostanie ustalone, i? istnieje konieczny zwi?zek pomi?dzy przeznaczeniem podatku a omawian? pomoc? (zob. ww. wyrok w sprawie Streekgewest, pkt 26).

47 Skar??ce w post?powaniach przed s?dami krajowymi podnosz?, i? istnieje tego rodzaju konieczny zwi?zek pomi?dzy podatkiem TACA a pomoc? finansowan? z tego podatku. W rzeczywisto?ci dochody z podatku TACA nie zasilaj? skarbu pa?stwa. Przeciwnie, ustawodawstwo ustanawiaj?ce podatek TACA mia?o konkretnie na celu finansowanie pomocy udzielanej na rzecz pewnych kategorii handlowców konkuruj?cych z podatnikami tego podatku.

48 Odnosz?c si? na wst?pie do odprawy pieni??nej (zob. pkt 6–9 niniejszego wyroku) nale?y zauwa?y?, i? zgodnie ze znajduj?cym zastosowanie ustawodawstwem krajowym finansowanie tego instrumentu jest zapewnione z podatku TACA. Jednak wbrew temu, co podnosz? skar??ce w post?powaniach przed s?dami krajowymi, krajowe ramy prawne nie wydaj? si? wykazywa? istnienia koniecznego zwi?zku pomi?dzy przeznaczeniem podatku TACA a odpraw? pieni??n?.

49 W tej kwestii nale?y wskaza?, i? kwota odprawy pieni??nej przyznawana handlowcom i rzemie?nikom, którzy zaprzestaj? definitywnie swej dzia?alno?ci, jak to zosta?o wskazane w pkt 9 niniejszego wyroku „wynosi od 3 140 euro do 18 820 euro w przypadku gospodarstwa domowego lub od 2 020 euro do 12 100 euro w przypadku osoby samotnej”. Kwota odprawy pieni??nej rzeczywi?cie wyp?acanej nie zale?y zatem od dochodów z podatku, ale jest ustalana zgodnie z art. 6 décret nr 82-307 z dnia 2 kwietnia 1982 r. „przez commission locale” w granicach okre?lonych przez arrêté ministériel stosownie do „kryteriów charakteryzuj?cych sytuacj? danego wnioskodawcy, a w szczególno?ci rozmiaru jego ?rodków i ci???cych na? zobowi?za?”.

50 Ustawodawstwo krajowe rozpatrywane w post?powaniach przed s?dami krajowymi ró?ni si? tym samym od tego, które by?o podstaw? wydania wyroku z dnia 25 czerwca 1970 r. w sprawie 47/69 Francja przeciwko Komisji, Rec. str. 487, pkt 20, które przewidywa?o, i? pomoc w nim przewidziana b?dzie wzrasta? „wraz ze wzrostem dochodów z podatku”.

51 Podobnie, zgodnie z ustawodawstwem krajowym rozpatrywanym w sprawie Enirisorse zako?czonej wydaniem ww. wyroku dochody podatkowe mia?y bezpo?redni wp?yw na zakres przyznanych korzy?ci ekonomicznych. W rzeczywisto?ci rozpatrywane w tej sprawie ustawodawstwo przewidywa?o expressis verbis, i? dwie trzecie dochodów z danego podatku b?dzie przeznaczane na rzecz konkretnego przedsi?biorstwa portowego.

52 Natomiast w post?powaniach przed s?dami krajowymi nie istnieje ?aden zwi?zek pomi?dzy dochodami z podatku TACA a kwot? odprawy pieni??nej przyznawanej handlowcom i rzemie?nikom, którzy definitywnie zaprzestaj? swej dzia?alno?ci. W rzeczywisto?ci rozpatrywane ustawodawstwo krajowe ustala kwot? odprawy pieni??nej niezale?nie od dochodów z podatku, poprzez wskazanie jej warto?ci minimalnej i maksymalnej. Do commission locale nale?y zatem okre?lenie kwoty odprawy pieni??nej w oparciu wy??cznie o sytuacj? maj?tkow? handlowców i rzemie?ników, których dotyczy dana sprawa. Skoro zatem dochód z podatku TACA nie ma wp?ywu na zakres korzy?ci przyznawanych na rzecz handlowców i rzemie?ników w ramach odprawy pieni??nej, nie istnieje konieczny zwi?zek, w rozumieniu orzecznictwa cytowanego w pkt 40 niniejszego wyroku, pomi?dzy TACA a odpraw? pieni??n?.

53 W tych okoliczno?ciach ewentualna niezgodno?? z prawem odprawy pieni??nej w ?wietle przepisów traktatu odnosz?cych si? do pomocy pa?stwa, nie mo?e rzutowa? na legalno?? podatku TACA.

54 Odnosz?c si? nast?pnie do kwestii przeznaczenia cz??ci dochodów z podatku TACA na

podstawowe systemy ubezpieczeń emerytalnych osób wykonujących na własny rachunek działalność w zakresie rzemiosła, przemysłu i handlu (zob. pkt 12–14 powyżej) należy stwierdzić, iż korzystające z nich kasy (Organic i Cancava) wykonują działalność polegającą na zarządzaniu podstawowym systemem ubezpieczeń społecznych opierającym się na zasadach solidarności. Działalność wykonywana przez te kasy nie jest działalnością gospodarczą (wyrok z dnia 16 marca 2004 r. w sprawach połączonych C-246/01, C-306/01, C-354/01 i C-355/01 AOK-Bundesverband i in., Rec. str. I-2493, pkt 47), a zatem finansowanie tej działalności nie mieści się w zakresie art. 87 ust. 1 WE.

55 Ponadto rozpatrywane ustawodawstwo krajowe nie ustanawia w żaden sposób koniecznego związku pomiędzy przeznaczeniem podatku TACA a systemami ubezpieczeń emerytalnych rzemieślników i handlowców. W rzeczywistości zgodnie z art. 40–II loi nr 96–1160 kwota podatku TACA przeznaczona na finansowanie tych systemów ubezpieczeń emerytalnych jest ustalana każdego roku w drodze *arrêté* wydanego wspólnie przez właściwych ministrów. Mając na uwadze uprawnienia dyskrecjonalne, jakimi dysponują ci ministrowie, nie sposób uznać, by dochód z podatku TACA wywierał bezpośredni wpływ na zakres korzyści przyznawanych na rzecz kas będących beneficjentami (zob. wyrok z dnia 13 stycznia 2005 r. w sprawie C-175/02 Pape, Rec. str. I-127, pkt 16). Ponadto z akt spraw przekazanych Trybunałowi wynika, iż kwota przekazywana Organic i Cancava jest co rok niezmiennie ustalana na 45 730 000 euro, niezależnie od dochodów z podatku TACA.

56 W końcu z dokumentów zgromadzonych w aktach spraw przekazanych Trybunałowi nie wynika, by istniał konieczny związek pomiędzy przeznaczeniem podatku TACA a działaniami finansowanymi przez Fisac (zob. pkt 15–17 niniejszego wyroku) oraz CPDC (zob. pkt 18–20 niniejszego wyroku). W rzeczywistości uprawnienia dyskrecjonalne, jakimi dysponują na podstawie art. 8 *décret* nr 95–1140 oraz art. 4 *décret* nr 91–284 odpowiednio Fisac i CPDC, jak również właściwi ministrowie w zakresie przeznaczania funduszy pochodzących z dochodów z podatku TACA, wyklucza istnienie tego rodzaju koniecznego związku (zob. ww. wyrok w sprawie Pape, pkt 16).

57 Stąd też przy założeniu, iż Fisac oraz CPDC finansują działania, które mogłyby być zakwalifikowane jako pomoc państwa, ewentualna niezgodność z prawem tej pomocy nie będzie rzutowała w świetle przepisów traktatu dotyczących pomocy państwa na legalność podatku TACA.

58 Z całością tych poprzedzających uwag wynika, iż wykładni art. 87 ust. 1 i art. 88 ust. 3 WE należy dokonywać w taki sposób, że nie sprzeciwia się one poborowi podatku, takiego jak podatek TACA.

W przedmiocie kosztów

59 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnąć o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 87 ust. 1 i art. 88 ust. 3 traktatu WE należy dokonywać w taki sposób, że nie sprzeciwia się one poborowi podatku, takiego jak francuski podatek wspierający handel i rzemiosło.

Podpisy

* Język postępowania: francuski.